

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Accvratam Qvæstionvm D. Thomæ, Ab LXXXIV. Vsque ad finem: &
Disputationum de virtute Pœnitentiæ, De Clauibus, De Sacramentis
Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, De Purgatorio, Suffragiis & Indulgentiis,
expositionem complectens : Accesserunt Indices quinque: ... Postremus

Suárez, Francisco

[Köln], 1616

Articulus 1. Vtrum peccata dimissa redeant per sequens peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93815)

COMMENTARIUS.

¹
Conclusio
D. Thom.

Inferunt pri-
mo.

Inferunt se-
cundo.

ASSERTIO D. THOMAE EST, PECCATA REMISSA NON REDIRE SIMPLICITER, REDIRE AUTEM SECUNDUM QUID, PROPTER SUBSEQUENS PECCATUM. EXPLICAT D. THOMAS QUID SIT REDIRE SIMPLICITER, QUID SECUNDUM QUID. ET AD HOC SUPPONIT IN PECCATO DUO ESSE (LOQUITUR PRÆCIPUE DE MORALIBUS, & CUM PROPORTIONE APPLICARI DEBER AD VENIALIA) SUNT ERGO IN PECCATO CONVERSIO, & AUERSIO: IN AUERSIONE CONUENIUNT OMNIA, & CONSEQUENTER IN SUBSTANTIALI MACULA, SEU PRIUATIONE GRATIÆ: IN CONVERSIONE AUTEM DIFFERUNT, ID EST, INTENDENTIA AD PROPRIA OBIECTA, & CONSEQUENTER IN VITIOSA INCLINATIONE, DISPOSITIONE, VEL HABITU, QUEM RELINQUUNT. ATQUE HINC DUO CERTA INFERUNTUR, VNUM EST, QUOD MACULAM REDIRE PER PECCATUM SUBSEQUENS ID, QUOD ABLATUM FUERAT PER PRIOREM REMISSIONEM, QUIA REDIT EADEM PRIUATIONE GRATIÆ SECUNDUM SPECIEM, EADEMQUE MORALIS & HABITUALIS AUERSIO À DEO. ALIUD EST, NON REDIRE EADEM SPECIFICAM CONUERSIONEM, QUÆ FUERAT IN PRIORIBUS PECCATIS, NISI FORTASSE PECCATUM SUBSEQUENS SIT EIVSDEM SPECIEI CUM PRÆCEDENTIBUS. QUOD PROBAT D. THOMAS, QUIA ALIAS PECCATUM AUARITIÆ FACERET REDIRE PRAUAM DISPOSITIONEM PRODIGALITATIS PRIUS ABOLITAM. QUOD POTEST INTELLIGI, AUT DE DISPOSITIONE PHYSICA, & HABITUALI: & SIC EST MANIFESTE FALSUM CONSEQUENS, QUIA VNUM CONTRARIUM NON POTEST INDUCERE INCLINATIONEM VEL DISPOSITIONEM AD ACTUS SIBI CONTRARIOS, VEL POTEST INTELLIGI SOLUM DE MORALI RELATIONE, SEU HABITUALI CONUERSIONE: & DE HAC EST PROPRIE IN PRÆSENTI FERMO: QUAMVIS D. THOMAS IN PRÆDICTA RATIONE MAGIS VIDEATUR IN PRIORI SENSU LOQUI: TAMEN CUM PROPORTIONE POTEST RATIO APPLICARI, QUIA ETIAM FIERI NON POTEST, VT MORALIS CONUERSIO AD VNUM OBIECTUM, FIAT PER CONUERSIONEM AD EFFECTUM CONTRARIUM.

Quamuis autem macula peccatorum substantialiter sit eadem, recipit tamen moralem quandam diuersitatem, & diminutionem, vel augmentum ex respectu morali ad actualia peccata, per quæ inducitur: vnde tunc est eadem macula, quando cum respectu morali ad eadem peccata inest: tunc autem est diuersa simpliciter, quando respicit peccata omnino diuersa, & quorum vnum nullo modo aliud includit, nec respicit. Tunc denique, erit macula secundum quid eadem, licet absolute diuersa, quando respicit inter peccata seu conuersiones diuersas, tamen altera earum respicit vnum peccatum vt continens aliud aliquo modo, id est, vt factum est grauius per respectum ad remissionem alterius. Sic ergo peccata quoad maculam dicentur redire simpliciter, si rediret macula ex vi eorundem peccatorum, quæ remissa fuerunt, ita vt nouum peccatum non solum inducat nouam maculam, sed etiam reuocet antiquam, & augeat illam, addendo respectum ad seipsum, sicut se habet illa macula, si semper durasset absque interuentu remissionis peccatorum. Secundum quid autem dicentur peccata redire, si macula quidem formaliter non respiciat peccata remissa, nec propter illa secundum se inducatur, peccatum tamen illud, per quod inducitur, moraliter grauius sit, propterea quod post comparatam remissionem præcedentium committitur. Quod si neutro modo maneat illa macula, nullo modo redibunt peccata præterita, nec secundum quid, nec simpliciter, sed solum redibit aliquid, quod secundum substantiam suam commune est omnibus peccatis.

³
Primus error impu-
gnatur à D.
Thom.

Iam ergo probat D. Thom. priorem partem negatiuam, scilicet talia peccata non redire simpliciter, excludendo duos errores. Vnus est, priora peccata non fuisse remissa simpliciter, sed solum sub

A conditione, seu secundum præsentem iustitiam, id est, nisi, vel donec iterum peccet. Hic autem error impugnatur à D. Thoma, quia ex illo sequitur gratiam, & sacramentum gratiæ non esse sufficientes causas remissionis peccatorum, quod est, inquit, erroneum, vt pote derogans gratiæ Dei. Sequela probatur, quia, si causa absolute ponitur, etiam effectus absolute ponetur, scilicet si causa est efficax: sed gratia, & sacramentum absolute ponitur: ergo vel absolute habet effectum, vel non est causa sufficiens.

Hæc vero ratio non caret difficultate, quia, vt causa sit sufficiens & perfecta, satis est vt posita illa, ponatur effectus, quandiu illa fuerit & durauerit, non est enim causa insufficientis, eo quod effectus semper pendeat ab illa, vt ex Metaphysica constat: at vero gratia non absolute donatur, sed sub conditione, nisi mortuus aliter peccauerit recipiens, vel secundum præsentem iustitiã: ergo nihil derogat gratiæ quod solum expellat peccatum sub eadem conditione, seu quandiu ipsa durat.

Respondetur, in effectibus priuatiuis, seu qui consistunt in destructione alicuius rei, non habere locum illam dependentiam durationis effectus à duratione causæ. Nam, si res vere destruitur, iam non pendet in suo non esse à causa destruyente, quia ipsum non esse, vt sic non pendet à causa positiua: & ideo siue illa causa, quæ alteram rem destruxit, postea duret in suo esse, siue non duret, res semel destructa, perpetuo destructa manebit, nisi ab alia causa proportionata iterum producat, & tunc (secundum communem rerum cursum) erit res distincta ab ea quæ antea fuerat, & non eadem iterum producat. In proposito ergo remissionis peccati, vt intelligitur esse quid distinctum ab infusione gratiæ, est effectus quasi priuatiuis, & destructio quædam ipsius peccati: vel ergo gratia semel infusa, simpliciter destruit peccatum vel non, si primum, non redibit iterum illud idem peccatum, etiam si cõtingat gratiam iterum amitti: si vero non simpliciter illud destruit, iam gratia insufficientis causa est remissionis peccati: & hæc est illatio D. Th. quæ in virtute omnia dicta continet.

Alius error, quem D. Thomas refert, vel potius indicat, est, quantum Deus quantum est in se, absolute remiserit peccatum, sicut donauit gratiam, postea propter nouum peccatum hominis quasi retracta re remissionem, & illud iterum imputare. Quem errorem D. Thomas impugnat, quia opus hominis non potest irritare opus Dei, iuxta illud ad Rom. 3. Nuncquid incredulitas eorum fidem Dei euacuat? Absit: sed remissio peccati fuit opus misericordiæ Dei: ergo non potest irritari per subsequens peccatum hominis.

Statim vero se offert obiectio, quia etiam infusio gratiæ est opus misericordiæ Dei, & tamen hoc irritatur propter opus hominis, vel potius Deus irritat suum opus propter peccatum hominis: ergo idem dici potest de remissione peccati. Vnde, vel prima propositio, quam D. Th. sumit, non est in vniuersum vera vt probat exemplum adductum, vel argumentum procedit ex puris particularibus. Et testimonium Pauli non est ad rem, quia ibi solum loquitur de diuina veritate, quam non potest falsitatis arguere humana incredulitas.

Respondeo, hanc obiectionem ex præcedenti esse soluendam. Supponit enim D. Th. hunc errorem esse distinctum ab alio, qui dicebat hanc remissionem esse conditionatam: ergo hic error procedit supponendo hanc remissionem fuisse absolutam: at vero remissio absoluta irruocabilis est, nisi mutetur qui remisit, & suamet voluntatem irritet: hoc autem impossibile est facere Deum in operibus suis propter opus hominis, & ideo, si remissio est absoluta, impossibile est vt peccata remissa redeant propter subsequens peccatum: Vnde hæc est etiam differen-

8
Enodatur.

ria inter remissionem peccati, & donationem gratiae, quod illa, cum sit absoluta, fit per absolutam, & efficaciam Dei voluntatem, & ideo non potest reuocari, nisi Deus irriter voluntatem suam: gratia vero infusa quantum ad perpetuitatem suam semper includit conditionem, nisi homo peccet. Oriturque haec differentia ex alia supra tacta: nam peccatum semel destructum per absolutam voluntatem remittendi illud, iam non pendet in suo non esse continuata, ut sic dicam, voluntate Dei: & ideo vera remissio peccati, que sit eius destructio, ut sit perpetua, nullam includit conditionem de futuro, ac proinde est irrevocabilis ac vero gratia, licet quoad infusionem detur per absolutam voluntatem, quia tamen pendet ex continuo influxu Dei ut permaneat, ideo quoad talem influxum pendet ex continuata voluntate Dei, quae potest esse conditionata, si homo non peccauerit: quae conditione impleta, etiam si Deus destruat effectum suum, scilicet gratiam, vere tamen ac proprie non irritat opus suum, sed potius complet ipsum, prout statuerat. Atque ita constat quem sensum habeat illa propositio D. Thomae, *Opus Dei non potest irritari per opus hominis: intelligitur enim de opere Dei, prout ab ipso absoluta voluntate est factum, vel promissum, seu de irratione contraria absoluta, & efficaciam Dei voluntati.* Et ita optime adducit verba Pauli, quorum sensus est, veritatem diuinæ promissionis non frustrari propter opus hominis: nam, si promissio Dei est absoluta, non obstante quocunque opere hominis, implebitur. Atque in eodem sensu subsunt D. Thomae remissionem peccati esse opus misericordiae Dei: quod sine probatione assumit, & tanquam concessum ab illa sententia, & tanquam probatum contra aliam.

9
Probatur conclusio à D. Thoma.

Ex impugnatione ergo horum errorum tacite concludit D. Thom. probationem huius partis. Nam, si remissio peccati est absoluta, est etiam irrevocabilis, non obstante quocunque opere hominis, ideoque idem peccatum remissum redire non poterit: sed remissio peccati est absoluta, & non conditionata tantum: ergo peccatum semel remissum iterum redire non potest simpliciter propter subsequens peccatum. Alteram vero partem breuiter probat D. Thom. scilicet quodammodo redire reatum praecedentium peccatorum, quia subsquens peccatum aggravatur ex remissione prioris, quia quodammodo contemnitur bonitas Dei, qui priora peccata remisit. In qua probatione statim inquirendum occurrit, quae sit haec grauitas, & qualis, ac quanta. Sed haec in disputatione latius dicam. Solutiones autem argumentorum sunt faciles, suppositis, quae diximus circa rationes D. Thom. & si quid superest, praesertim quoad loca Patrum, quae exponit, dicitur commo dius in eadem disputatione.

ARTICVLVS II.

Virum peccata dimissa redeant per ingratitudinem, quae specialiter est secundum odium fraternum, apostasiam à fide, contemptum confessionis, & dolorem de penitentia habita.

ad 22. q. 1. art. 1. cor. 6. q. 3.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod peccata dimissa non redeant per ingratitudinem, quae specialiter est secundum quatuor genera peccatorum, scilicet secundum odium fraternum, apostasiam à fide, contemptum confessionis, & dolorem de penitentia habita, secundum quod quidam metricè dixerunt.
Frater odit, apostata a fide, spernit que faceri.
Penituisse piget, pristina culpa redit.

A Tanto enim est maior ingratitudo, quanto grauius est peccatum, quod quis contra Deum committit post beneficium remissionis peccatorum. Sed quaedam alia peccata sunt his grauiora: sicut blasphemia contra Deum, & peccatum in Spiritum sanctum. Ergo videtur quod peccata dimissa non redeant magis secundum ingratitudinem commissam secundum haec peccata, quam secundum alia.

B Praeterea: Rabanus dicit, Nequam seruum tradidit Deus tortoribus, quoadusque redderet vniuersum debitum, quia non solum peccata, quae post baptismum homo egit, reputantur ei ad penitentiam, sed & originalia, quae in baptismo sunt ei dimissa. Sed etiam peccata venialia inter debita computantur, pro quibus dicitur: *Dimitte nobis debita nostra.* Ergo ipsa etiam redeunt per ingratitudinem. Et pariter videtur, quod per peccata venialia redeant peccata prius dimissa, & non solum per peccata praedicta.

Habetur à penitent. dist. 4. c. Si Iudas.

C Praeterea: Tanto est maior ingratitudo, quanto post maius beneficium acceptum aliquis peccat. Sed beneficium Dei est etiam ipsa innocentia, quae peccatum vitans: dicit enim Augustinus in 2. confes. *Gratia tua depeto quocunque peccata non feci. Maius autem donum est innocentia, quam etiam remissio omnium peccatorum.* Ergo non minus est ingratus Deo qui peccat post innocentiam, quam qui peccat post penitentiam. Et ita videtur quod per ingratitudinem, quae fit secundum peccata praedicta, non maxime redeant peccata dimissa.

Lib 2. confes. c. 7. ante medium 10. 1.

C Sed contra est, quod Greg. dicit 18. Moral. *Ex dictis Euangelicis constat, quod si quid in nos delinquitur, ex corde idem dimittimus, & illud rursus exigitur, quod nobis iam per penitentiam dimissum fuisse gaudeamus. Et ita propter odium fraternum specialiter peccata dimissa redeunt secundum ingratitudinem. Et eadem ratio videtur de aliis.*

Lib 4. Diu. gelicis c. 60. ca. sine m.

D Respondet dicendum, quod sicut supra dictum est peccata dimissa per penitentiam redire dicuntur, in quantum reatus eorum ratione ingratitudinis, virtualiter continentur in peccato sequenti. Ingratitudo autem potest committi dupliciter: vno modo ex eo quod aliquid fit contra beneficium. Et hoc modo per omne peccatum mortale, quo Deum offendit, redditur homo ingratus Deo, qui peccata remisit. Et sic per quodlibet peccatum mortale sequens, redeunt peccata prius dimissa ratione ingratitudinis. Alio modo committitur ingratitudo, non solum faciendo contra ipsum beneficium, sed etiam faciendo contra formam beneficii praestiti. Quae quidem forma, si attendatur ex parte benefactoris, est remissio debito-rium. Unde contra hanc formam facit, qui fratri penitentiam, non remittit: sed odium tenet. Si autem attendatur ex parte penitentis, qui recipit hoc beneficium, inuenitur ex parte eius duplex motus liberi arbitrii, quorum primus est motus liberi arbitrii in Deum, qui est actus fidei formatae. Et contra hoc facit homo apostatando à fide. Secundum autem est motus liberi arbitrii in peccatum, qui est actus penitentiae. Ad quem primo pertinet (ut supra dictum est) quod homo detestetur peccata praeterita: & contra hoc facit ille, qui dolet se penituisse. Secundo pertinet ad actum penitentiae, ut penitens proponat se subicere clauibus Ecclesiae per confessionem: secundum illud Psalm. 31. *Confitebor aduersum me iniustitiam meam Domine, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Et contra hoc facit ille, qui contemnit confiteri, secundum quod proposuerat. Et ideo dicitur, quod specialiter ingratitudo horum peccatorum facit redire peccata prius dimissa.

Art. praeced.

22. q. 1. art. 6.

E Ad primum ergo dicendum, quod hoc non dicitur in corpore specialiter de istis peccatis, quia sint caeteris grauiora: sed arti, quia directius opponuntur beneficio remissionis peccatorum.
Ad 2. dicendum, quod etiam peccata venialia, & ipsum originale redeunt modo praedicto, sicut & peccata mortalia, in quantum contemnitur Dei beneficium, quo haec